

XXXVIII. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky

Praha 21. dubna 2011

Bod programu: 2b

**ZPRÁVA O ČINNOSTI AKADEMICKÉ RADY AV ČR
ZA OBDOBÍ OD XXXVII. ZASEDÁNÍ
AKADEMICKÉHO SNĚMU**

Zpráva o činnosti Akademické rady Akademie věd České republiky za období od XXXVII. zasedání Akademického sněmu AV ČR

V období od XXXVII. zasedání Akademického sněmu AV ČR (dále jen Akademický sněm), konaného dne 14. prosince 2010, do uzávěrky této zprávy se Akademická rada AV ČR (dále jen Akademická rada) i její předsednictvo sešli třikrát. Další schůze obou orgánů se uskuteční krátce před zasedáním Akademického sněmu. Pracoviště Akademie věd České republiky (dále jen AV ČR) byla o jednáních a usneseních Akademické rady v souladu s čl. 5 odst. (3) Stanov AV ČR informována elektronickou formou prostřednictvím internetových stránek AV ČR. Rámcové informace o projednávaných záležitostech a přijatých usneseních jsou publikovány v Akademickém bulletinu.

V období od posledního zasedání Akademického sněmu se Akademická rada zabývala těmito hlavními záležitostmi:

I. Plnění usnesení Akademického sněmu

K plnění usnesení XXXVII. zasedání Akademického sněmu, konaného 14. prosince 2010, byla učiněna tato opatření:

Bod II.2 – Akademická rada pokračovala i ve sledovaném období v intenzivním úsilí o zvyšování veřejné podpory kvalitní vědy a výzkumu v ČR, její racionální a efektivní rozdělování a využívání v souladu s politikou a praxí ve výzkumu, vývoji a inovacích vědecky vyspělých zemí tak, aby byla zaručena kontinuita činnosti kvalitních pracovišť AV ČR.

Bod III.2 – Koncepční dokument Stav a východiska vědecké činnosti Akademie věd ČR byl zveřejněn na www stránkách AV ČR, v Interních normách AV ČR pod č. 5/2010 a v lednovém vydání Akademického bulletinu s tím, že se jím bude Akademická rada řídit ve své činnosti.

Bod V.2 – Akademická rada projednala připomínky a návrhy uvedené ve zprávě odstupující Dozorčí komise Akademického sněmu za období od XXXVI. zasedání Akademického sněmu s tím, že o výsledku informovala Dozorčí komisi Akademického sněmu, která byla zvolena pro funkční období 2010–2014.

II. Koncepční a vědecko-organizační otázky

Akademická rada v souladu s koncepčním materiálem Stav a východiska vědecké činnosti Akademie věd České republiky, který schválil Akademický sněm na svém minulém zasedání, pokračovala v plnění koncepce rozvoje výzkumu a vývoje v AV ČR.

V rámci meziresortního připomínkového řízení zaujala AV ČR stanoviska k celkem 18 vládním materiálům předkládaným ministerstvy či jinými státními orgány. Z nich je třeba zejména zmínit stanoviska k těmto materiálům:

- Cestovní mapa České republiky velkých infrastruktur pro výzkum, vývoj a inovace;
- Projekty na podporu excelence v základním výzkumu;
- Program veřejných zakázek ve výzkumu, vývoji a inovacích pro potřeby státní správy „Beta“;
- Program na podporu aplikovaného společensko-vědního výzkumu a experimentálního vývoje „Omega“;
- Program na podporu rozvoje dlouhodobé spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích mezi veřejným a soukromým sektorem „Centra kompetence“;
- Návrh nového občanského zákoníku;
- Souhrnné vyhodnocení výsledků programů výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, ukončených v roce 2009;
- Principy pro přípravu národních priorit výzkumu, experimentálního vývoje a inovací;
- Změna podmínek pro věcné nebo finanční ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a pro finanční ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací;
- Koncepte Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací na období 2012–2015.

V případě zájmu jsou tato stanoviska k nahlédnutí v Kanceláři AV ČR (správní odbor).

V souvislosti se schválením Politiky otevřeného přístupu k vědeckým informacím bylo rozhodnuto poskytovat finanční podporu na publikování původních vědeckých článků v odborných Open Access časopisech. Proto Akademická rada schválila Pravidla pro přidělování dotace na podporu publikování formou Open Access, která byla zveřejněna v Interních normách AV ČR.

Byl vysloven souhlas se změnou názvu Ústavu systémové biologie a ekologie AV ČR, v. v. i., na Centrum výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i., se sídlem Bělidla 4a, 603 00, Brno k 1. březnu 2011.

Akademická rada jmenovala na základě doporučení Komise Českého historického ústavu v Římě a návrhu smluvních stran prof. PhDr. Jaroslava Pánka, DrSc., dr. h. c., ředitelem Českého historického ústavu v Římě s účinností od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2012.

Členové Akademické rady, kteří jsou zároveň členy Rady pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI), se aktivně podíleli zejména na přípravě a projednávání všech fází návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace na rok 2012 s výhledem na léta 2013 a 2014 (který byl schválen na 263. zasedání RVVI 25. března 2011), na přijetí postupu při posuzování výzkumných organizací a na projednání řady dalších materiálů RVVI klíčových pro oblast výzkumu, vývoje a inovací.

III. Institucionální a účelová podpora výzkumu

V oblasti **institucionálního financování** probíhalo další kolo pravidelného hodnocení výzkumné činnosti pracovišť AV ČR, jehož výsledky jsou předkládány tomuto zasedání Akademického sněmu jako samostatný materiál. Tím dochází k zakončení první fáze procesu hodnocení, na kterou bude navazovat interpretace výsledků hodnocení příslušnými grémii a orgány AV ČR ve spolupráci s vedením pracovišť. Poté bude tato interpretace promítnuta do návrhu koncepčních opatření organizačního a finančního charakteru, která budou předložena následujícímu zasedání Akademického sněmu.

V oblasti **účelového financování** Akademická rada na návrh Ministerstva zdravotnictví ČR (MZ) jmenovala MUDr. Vítězslava Vavrouška, MBA, zástupcem MZ v Dozorčí radě Grantové agentury AV ČR (GA AV). S účinností od 13. května 2011 byl místopředsedou GA AV pro oblast věd o živé přírodě a chemických věd na druhé funkční období jmenován prof. Ing. Karel Štulík, DrSc. Průběžně byla diskutována problematika vzniku interní grantové agentury AV ČR.

Bylo schváleno přidělení účelových dotací na řešení pokračujících projektů programu „Nanotechnologie pro společnost“ v roce 2011 a výsledky hodnocení projektů ukončených v roce 2010. Členem Rady programu byl jmenován Mgr. Pavel Freundlich, Ph.D.

IV. Změny ve funkcích ředitelů vědeckých pracovišť AV ČR

Na základě výběrového řízení a návrhu rady pracoviště učinil předseda AV ČR po projednání v Akademické radě rozhodnutí, že po žádosti o uvolnění dosavadního ředitele RNDr. Radana Hutha, DrSc., byl na návrh Rady Ústavu fyziky atmosféry AV ČR, v. v. i., novým ředitelem Ústavu fyziky atmosféry AV ČR, v. v. i., k 1. březnu 2011 jmenován na pětileté funkční období doc. RNDr. Zbyněk Sokol, CSc.

Byl schválen dodatek č. 1 ke směrnici Akademické rady AV ČR č. 1/2006 týkající se úpravy Pravidel pro obsazování funkcí ředitelů pracovišť AV ČR.

V. Spolupráce s vysokými školami, aplikovaným výzkumem a podnikatelskou sférou

Na zasedání Rady pro spolupráci s vysokými školami a přípravu vědeckých pracovníků AV ČR byly projednány problémy spojené s uváděním pracovišť AV ČR na diplomech některých doktorandů a struktura účastníků Kurzů vědecké práce.

Rada pro spolupráci AV ČR s podnikatelskou a aplikační sférou se podílela na zpracování připomínek k programům aplikovaného výzkumu a k programu na podporu rozvoje dlouhodobé spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích mezi veřejným a soukromým sektorem, uvedeným v kapitole II. této zprávy.

V rámci průběžného sledování politik, které si kladou za cíl usnadnění transferu poznatků a transferu technologií do uživatelského prostředí, se člen Akademické rady K. Aim zúčastnil konference k budoucí podobě programu CIP (Competitiveness and Innovation Framework Programme), která se konala 25. ledna 2011 v Bruselu, a závěrečné konference projektu Europe INNOVA Sectoral Innovation Watch s názvem „Dynamics in Sectoral Innovation: Impact on Value Chains and Policy Implications“, která proběhla v Bruselu 24. února 2011. O jejich průběhu a výsledcích informoval Akademickou radu.

Dne 21. února 2011 proběhlo jednání předsedy AV ČR J. Drahoše a členů Akademické rady s panem Jaeho Yeomem, profesorem na Korea University a presidentem Seoul Forum for Industry-University Research Cooperation.

V rámci technické mise Evropské komise ke konkurenceschopnosti českého průmyslu proběhlo v Evropském domě v Praze dne 22. března 2011 jednání se zástupci DG Enterprise a DG RTD, kterého se zúčastnil člen Akademické rady K. Aim.

Akademická rada pozorně sledovala výstupy individuálního projektu národního MŠMT EF-TRANS „Efektivní transfer znalostí a poznatků z výzkumu a vývoje do praxe a jejich následné využití“. Mezi vybranými výzkumnými organizacemi, které budou testovat metodiky vytvořené v rámci projektu, jsou dvě pracoviště AV ČR (Fyzikální ústav AV ČR, v. v. i. a Ústav termomechaniky AV ČR, v. v. i.).

VI. Mezinárodní vědecká spolupráce Akademie věd ČR a její zapojování do Evropského výzkumného prostoru

V oblasti **evropské integrace** ve výzkumu a vývoji se Akademická rada průběžně zabývala aktuálními otázkami evropské vědní politiky. V tomto ohledu bylo klíčové zahájení příprav 8. rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj a nové kohezní politiky EU pro léta 2014–2020. AV ČR pokračuje v činnosti v novém poradním orgánu MŠMT – Výboru pro evropský výzkumný prostor (VERA). Výbor zpracoval dokument „První náčrt přístupu České republiky k přípravě 8. rámcového programu (8. RP) Evropského společenství pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace a EURATOM“ v široké spolupráci odborníků z AV ČR, univerzit a průmyslu. Tento dokument MŠMT následně využije jako základ pro národní diskusi o budoucí podobě rámcového programu. Členové VERA se dále vyjádřili k návrhu pozice ČR k Zelené knize EU „Učiňme z problémů výhody: na cestě ke společnému strategickému rámci pro financování výzkumu a inovací v EU“, která bude mít vliv na výslednou podobu 8. RP.

Byl zpracován text úprav a doplnění k „Návrhu aktualizované rámcové pozice ČR k budoucnosti kohezní politiky EU“, reagující na Pátou kohezní zprávu. Zasedání Pracovní skupiny Řídicího a koordinačního výboru k budoucnosti kohezní politiky se za AV ČR pravidelně účastní člen Akademické rady V. Nekvasil.

Od počátku roku 2011 se zintenzivňují i přípravy Národního programu reforem (NPR) v gesci Úřadu vlády ČR, týkajícího se i oblasti výzkumu a vývoje. NPR

bude dokončen v dubnu letošního roku, členové Akademické rady spolupracují s Úřadem vlády ČR formou účasti v procesu konzultací.

V oblasti **mnohostranné vědecké spolupráce** probíhala zasedání pracovních orgánů mezinárodních vědeckých institucí. Ve dnech 19.–20. ledna 2011 se člen Akademické rady K. Aim zúčastnil v Madridu 2. zasedání Fóra členských organizací European Science Foundation (ESF) k přípravě „Scientific Foresight for Joint Strategy Development“, kde se stal členem nově ustaveného řídicího výboru Fóra.

Člen Akademické rady V. Nekvasil se ve dnech 2.–4. února 2011 zúčastnil 2. pracovního semináře Fóra členských organizací ESF k výzkumným infrastrukturám (MOFRI) k novému projektu MERIL (Mapping of European Research Infrastructure Landscape), jehož financování v rámci 7. RP bylo schváleno v říjnu 2010. AV ČR dále sleduje situaci v ESF, kde probíhají intenzivní jednání o sloučení s EUROHORCS pod novým pracovním jménem European Research Organization (ERO).

Člen Akademické rady J. Palouš se zúčastnil zasedání Expertní rady EASAC (2.–3. prosince 2010, Varšava), která mj. projednala materiály o globálním oteplování, syntetické biologii a energetice. V návaznosti na změnu stanov schválenou tímto zasedáním se Norsko a Švýcarsko mohou stát plnoprávními členy Expertní rady EASAC. J. Palouš dále 2.–3. března 2011 participoval na 76. zasedání Committee of Council ESO v jejím ústředí v Garchingu v SRN.

Účastí na mimořádném zasedání významných členských akademií – členů ALLEA – 8. března 2011 v Londýně přispěl místopředseda AV ČR J. Pánek k vytváření budoucího zaměření činnosti této organizace a řešení otázky jejího financování.

Členem Rady pro zahraniční styky AV ČR byl jmenován Mgr. Ota Samek, Dr.

Neméně široce se rozvíjela **dvoustranná vědecká spolupráce**. Ve dnech 10.–17. února 2011 navštívil předseda AV ČR J. Drahoš na pozvání japonského ministerstva zahraničních věcí a ve spolupráci s japonským velvyslanectvím v Praze Japonsko, kde jednal se členy vládní Rady pro vědu a technologie, s vedením japonské Rady pro vědu a navštívil dvě špičkové neuniverzitní výzkumné instituce: Národní ústav pro pokročilá průmyslová studia a technologie (AIST) a komplex ústavů základního výzkumu RIKEN. Setkal se též s vedením ministerstva pro vzdělání, vědu a technologie a s představiteli japonské grantové agentury (JSPS). Japonsko v příštím pětiletém národním programu pro vědu a technologie opouští dosavadní strategii osmi prioritních směrů a hodlá masivně podpořit dva komplexní směry: „Green Innovation“ a „Life Innovation“. Dalším pilířem připravovaného programu je výrazné zvýšení podpory široce zaměřeného základního výzkumu. Japonsko hodlá v příštích pěti letech zvýšit financování vědy a výzkumu z dnešních 3,75 % na 4 % HDP.

V únoru 2011 proběhlo jednání J. Palouše s velvyslancem Indické republiky v Praze p. D. P. Srivastavou, které vedlo k rozšíření seznamu témat vědecké spo-

lupráce mezi AV ČR a indickými partnery a mělo by vyústit v založení společné laboratoře mezi indickou CSIR a AV ČR.

Akademická rada schválila výsledky konkurzního řízení na zahraniční pracovní cesty v rámci dvoustranných dohod pro rok 2011.

Akademická rada schválila přidělení finančních prostředků na podporu pokračujících výzkumných projektů Programu interní podpory projektů mezinárodní spolupráce AV ČR v roce 2011. Členem Rady programu byl jmenován doc. PhDr. Petr Kratochvíl, CSc.

VII. Propagační a popularizační činnost

Za období od konání podzimního Akademického sněmu do konce března 2011 bylo ve vybraných tištěných a internetových médiích zveřejněno 3286 zpráv s heslem Akademie věd a jeho podobami, tj. zhruba 821 zpráv měsíčně. Bylo rozesláno na 20 tiskových zpráv, z nichž se některé setkaly s velmi dobrým mediálním ohlasem. Například na téma Akademického sněmu bylo v prosinci v nejrůznějších médiích zveřejněno 34 zpráv, komentářů, rozhovorů. Dále trval zájem sdělovacích prostředků o studii badatelů z Ústavu experimentální medicíny AV ČR. v. v. i., s názvem „Program Ostrava – výsledky výzkumu 2010“, na kterou se novináři průběžně odvolávali, ale i o jiná témata.

Koncem roku 2010 se též uskutečnily další dvě Akademické kavárny organizované Radou pro popularizaci vědy AV ČR. Jejich témata, těšící se značnému zájmu veřejnosti, byla „Zábavná matematika ... a truchlivé konce, pokud jí nerozumíme“ a „Otazníky kolem genového inženýrství“. V prosinci se ve Fakultní nemocnici v Ostravě představila ve spolupráci s Ústavem geoniky AV ČR, v. v. i., putovní výstava „Věda na vaší straně“, která měla svou premiéru v dubnu 2010 v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Projekt AV ČR „České centrum pro mobilitu – EURAXESS Centrum Česká republika“ úspěšně zakončil třetí rok činnosti a v průběžném oponentním řízení obdržel nejlepší možné ohodnocení – „Vynikající výsledek mezinárodního významu“. EURAXESS Centrum ČR je součástí celoevropské sítě mobilitních center.

Začátkem nového roku se AV ČR jako každoročně zapojila do popularizační akce, která má mezinárodní rozměr. Tentokrát je jí „Mezinárodní rok chemie“, v jehož rámci se v lednu 2011 konala tisková konference a jeho první aktivita, kterou byla Snídaně vědkyň – ranní debata nejen o chemii, jíž se zúčastnilo pět významných odborníků z různých oborů chemie.

Nebývalý ohlas získal kurz Komunikace vědy prostřednictvím médií, který organizovala AV ČR. Cílem bylo seznámení vědecké obce s prostředky komunikace vědy v dnešním mediálním světě, zlepšení propojení vědy a médií prostřednictvím posílení znalostí zástupců jednotlivých pracovišť AV ČR v oblasti efektivní popularizace a komunikace vědy a výzkumu, navázání užších vazeb mezi vědeckými pracovníky a novináři představujícími jednotlivá média.

Začátkem března 2011 se ve spolupráci AV ČR a British Council uskutečnily pro středoškolské studenty dvě prezentace pracovníka Ústavu anorganické

chemie AV ČR, v. v. i., s názvem Tajemství energie – show dr. Londesborougha, a to v Městské knihovně v Praze a na Masarykově univerzitě v Brně. Zaznamenaly takový úspěch, že během několika dnů byly zcela obsazeny a na mnohé zájemce se již nedostalo.

V polovině března 2011 se v budově Akademie věd ČR konal již 13. ročník „Evropského týdne mozku“, při němž si mohli zájemci vyslechnout osm přednášek. Akci jako obvykle předcházela tisková konference. Ve zmíněném období AV ČR uspořádala dalších sedm přednášek z cyklu „Nebojte se vědy“ pro středoškolské studenty. Prosinec 2010 byl věnován oboru chemie, leden 2011 oboru fyziky, únor biologii a březen archeologii.

V období od 1. února do 1. března 2011 byla otevřena čtvrtá výzva k podávání přihlášek na studentské stáže v rámci projektu Otevřená věda II. V nabídce pro čtvrté kolo bylo zveřejněno celkem 75 stáží z toho 38 stáží z biologie, 14 z chemie, pět z fyziky, 13 z matematiky, pět z geologie a geografie.

VIII. Finanční, organizační a kontrolní činnost v AV ČR

Zpráva o hospodaření Akademie věd ČR v roce 2010 a její závěrečný účet jsou předkládány tomuto zasedání Akademického sněmu jako samostatný materiál. Akademická rada provedla změny a nově jmenovala Radu pro nákladné přístroje ve složení: RNDr. Jiří Rákosník, CSc. (předseda), prof. Ing. Miroslav Tůma, CSc., prof. Ing. Vladimír Mareček, DrSc., prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc., dr. h. c., RNDr. Antonín Fejfar, CSc., prof. RNDr. Ladislav Kavan, DSc., a prof. RNDr. Pavel Vlasák, DrSc. Akademická rada na základě jejího doporučení schválila přidělení investičních prostředků na přístrojové vybavení.

Akademická rada v souladu se zákonem o veřejných výzkumných institucích projednávala návrhy pracovišť AV ČR na pronájmy, prodloužení pronájmů, smlouvy o smlouvách budoucích, smlouvy o rezervaci pozemků, převody pozemků, smlouvy o výpůjčce, o bezúplatném převodu pozemků, směně pozemků a další úkony související s nakládáním s nemovitým majetkem pracovišť AV ČR a ve správě AV ČR.

V rámci spolupráce mezi společnostmi L'ORÉAL Česká republika, Českou komisí pro UNESCO a Akademií věd ČR byla Akademická rada informována o jejím pokračování a složení poroty pro výběr stipendistek. V roce 2011 se uskuteční již pátý cyklus „Stipendia L'ORÉAL Česká republika pro ženy ve vědě“, která uděluje společnost L'ORÉAL Česká republika v rámci mezinárodního partnerství společnosti L'ORÉAL a UNESCO „For Women In Science“ mladým vědeckým pracovnícím (do 35 let včetně) pro podporu budování jejich profesní vědecké kariéry. AV ČR zajistí hodnocení projektů předložených žadatelkami o stipendium, výběr stipendistek a pomůže i s propagací stipendia. V roce 2011 budou udělena tři stipendia, každé ve výši Kč 250 000,- na podporu projektů v oblasti matematicko-fyzikálních, technických, chemických, biologických a lékařských věd.

V oblasti informačních technologií byla Akademická rada informována o využití investičních prostředků na informační technologie v roce 2010 s tím, že byly

z velké části věnovány na rozšiřování a modernizaci infrastruktury sítě, zejména jejich koncových zařízení, a dále její zabezpečení. Tento trend lze očekávat i v roce 2011, kdy bude pokračovat modernizace koncových zařízení sítě AV ČR, neboť stejně jako v minulém roce tato činnost souvisí s postupnou přestavbou důležitých uzlů páteře celé akademické sítě tak, aby vyhovovaly standardům Ipv6.

Místopředsedou Dozorčí rady Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i., byl jmenován RNDr. Jan Hrušák, CSc., s účinností od 1. ledna 2011 na pětileté funkční období. Jejím členem byl jmenován Ing. Zbyněk Černý, CSc., s účinností od 12. ledna 2011 na pětileté funkční období.

Akademická rada jmenovala členkou Archeologické evaluační komise AV ČR JUDr. Marii Lutovskou.

Akademická rada schválila výroční zprávu AV ČR o poskytování informací za rok 2010 podle zákona č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V rámci plánovaných veřejnosprávních kontrol projednala Akademická rada výsledky kontroly hospodaření a přijala příslušná opatření k nápravě zjištěných nedostatků v Psychologickém ústavu AV ČR, v. v. i., a v Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.

Praha 24. března 2011

Akademická rada AV ČR